

Időtlen tér

Jovan Endre Milán 2018.
BME Építészmérnöki Kar, TDK Képzőművészet Szekció
Konzulens: Dr. Üveges Gábor

Az installációm témája a tér és idő elválaszthatatlan kapcsolata. A változással és mozgással értelmezhető világ.

A témám fő vonalát azoknak a kérdéseknek a megválaszolása vezette, hogy a teret az idő, hogyan képes befolyásolni, milyen változások alapján alakul ki térérzékelésünk, emlékeink a terekről.

Gondolataim nagy részét jól kifejezi a következő pár sor:

Az ott épp olyan, mint az itt, az imént olyan, mint a most és a majd; a tér mérhetetlen egyhangúságában megfullad az idő; a ponttól pontig való mozgás nem mozgás többé, ha egyformaság uralkodik, és ahol a mozgás már nem mozgás, ott nincs idő.

Thomas Mann

Az idézettel ellentétben térben és időben a terek folyton mozgásban, változásban léteznek. Legjobban egy gyurmához tudnám hasonlítani, amely folyamatosan alakul változik, az idő és a hozzá köthető mozgás által. Ezek lehetnek nagy változások, de akár elhanyagolhatóan apró részletek is. Ezek az apró részletek egyszerre jeleníthetik meg előttünk a tér kiterjedését és időbeli változását.

Az embert mindig is érdekelte az idő múlása, változása. A tér és idő egymással kölcsönös szintézisben léteznek. A tér érzékelése kötődik emlékeinkhez, emlékezetünkhöz. Mozgásunk által információkat kapunk a tér - idő összefüggéséről. A téri tájékozódás releváns fogalom a mindennapi életünk során. Mi magunk is és a tér is szüntelenül változik az idő miatt. Ha nem lenne idő, nem lenne mozgás és ez által a tér sem jöhetne létre. A festészet és a fotográfia is egy pillanatot mutat meg a térből és az anyagból, nem képes megjeleníteni magát az időt. A filmkészítés már képes az idő ábrázolására, de nem képes úgy megjeleníteni, mint az emberi agy, csak közelíteni tud hozzá, mivel a múltat a jelent a jövőt még nem tudja olyan komplexen ábrázolni. Az ember képes emlékezni a múlt képi élményeire, látni a jelent és ezek összességéből a tér összefüggéseiből következtethet a még meg nem ismert téri élményre. Az a koncepcióm, hogy egy adott tér megismerése közben létrehozott emlékképeket, hogyan lehetne több síkban statikusan látványként ábrázolni, egy időtlen teret létrehozva, amely egyszerre ábrázolja a múltat a jelent és a jövőt.

Az installáció elkészítése során, arra próbáltam hangsúlyt fektetni, hogy a létrehozott alkotás minél esszenciálisabban meg tudja egyben fogalmazni, ezeknek a gondolatoknak, elméleteknek az összességét.

Még nem létezik olyan fejlett technika, amely az emberi agy működését, térérzetét lehető legpontosabban le tudná modellezni, ahogyan az agyunk a téri emlékekből 3 dimenziós teret hoz létre. Ezáltal az elgondolásom is csak közelíteni tud ehhez a térérzékelési folyamathoz. Az előbbieken megfogalmazott ábrázolási módok közül, úgy gondoltam a fotográfia állhat a legközelebb ennek szemléltetéséhez. A fotó egy adott időpillanatot rögzít hasonlóan ahhoz, ahogy mi egy képi emléket rögzítünk. Ilyen emlék folyamatosan jön létre, mivel minden téri változásról az agyunk létrehoz egy emlékképet. De a rengeteg sok emlék közül csak azokat az emlékképeket tárolja el, amelyek fontosabb változást mutatnak be vagy nagyobb jelentősége van az adott emléknek a többitől.

Minél több időnk marad egy adott pillanat rögzítésére, annál részletesebb információ mennyiség ragad meg egy adott helyzetről (színek, formák arányok, összhatás). Ahogy az idő telik úgy változik a tér és az emlékezetünk újabb és újabb képeket raktároz el és annál kevésbé fogunk emlékezni az elmúlt térre-terekre, elveszítjük annak pontos részleteit, csak a főbb meghatározó terek, részletek halovány emlékfoszlánya rögzül.

Az alkotás elkészítésénél figyelembe vettem ezeket a gondolatokat a felsorolt megfigyeléseket, mivel úgy érzem ezek is hozzájárulnak az időtlen tér létrehozásához. Rájöttem arra, hogy a fotók, mint emlékkép párhuzamok tökéletesen alkalmasak elképzelésem kivitelezéséhez.

A létrehozott installáció, fotók összességét mutatja be, amelyek egyszerre mutatják a tér megismerésének emlékeinek sorozatát. A képek az előbb megfogalmazott gondolatmenetnek megfelelően időben és térben eltérnek egymástól, a tárgyi megfogalmazás ezzel von párhuzamot, mivel a kinyomtatott átlátszó emlékképek térben egymástól távolabb helyezkednek el, hogy ezzel is kifejezzék magát a mozgást. A távolságok a képek között változnak, mivel a képek egy-egy elraktározott emléket jelenítenek meg, így a távolságok csökkennek, ahogy egyre előre haladunk az időben, és ahogy egyre több emlék maradt meg az adott tértől.

Az installációm nézőpontja a újabb emlékképek irányából indul, ezzel párhuzamosan a képek átlátszósága nő, ahogy az emlékek önmagunkban is egyre homályosabbá és felidézhetetlenebbé válnak. Itt elérkeztünk a múltba, de inentől a saját tudatunk építi fel a jövőt, mivel láthattuk, ahogy a jelen és a múlt emlékeiből kirajzolódik a várható jövő képe és a következő tér érzete.

Így megmutatkozik előttünk a tér látványának időbeli és térbeli felfedezésének teljes egyesített képe. A munkám során egy egyszerű adott képi látvány megismerési formát választottam az egyenes vonalú egyenletes mozgást, ahogy épp áthaladunk, ezáltal megismerjük az adott téri helyzetet. Ezzel a módszerrel három darab alkotást hoztam létre. Egymástól eltérő téri helyzetekben nemcsak a terek különbségét ábrázoltam, hanem magát a téri élményhez kötődő gondolatot is. Úgy vélem minden általunk megismert teret valamilyen más gondolattal együtt raktározunk el az elménkben.

Az egyik időtlen téri beállításban a mulandóság témáját jelenítem meg az installációm által. A kompozíció közepén egy fehér hungarocell tömböt és körülötte egy tágasabb teret ismerhetünk meg. A tér maga a mulandóságot fejezi ki, a szerves anyagból készült lassan szétbomló fa padló a körülötte lévő omladozó falakkal, ellentétben a szinte sohasem lebomló fehér hungarocell tömb, amely az időtlenséget, az időtlen anyagot jelképezi.

A második fotósorozattal a korlátozott és a korlátlan téri élményt jelenítem meg. A képeken egy régi őrtornyot láthatunk, amely alulról van fotózva, így a kiállított installáció is felettünk

van elhelyezve. A torony egy véges építmény szigorú határai vannak, ezzel ellentétben áll a végtelen égbolt, melynek nincsenek határai.

A harmadik témában az ember által létrehozott és közben fékezhetetlenné váló organizmust figyelhetünk meg. A fotókon az ember által telepített erdőt fedezhetünk fel. Maga a kompozíció a fasor, melynek mesterséges párhuzamos vonalával egy iránypontba a fény felé vezeti tekintetünket az enyészpontba. Ezzel ellentmond az a tény, hogy az erdő mindig is egy számunkra kaotikus téri élményt ad, de így ezt az ősi élményt írja felül az emberi tevékenység

Alkotási folyamat

Az alkotó folyamat során több nehézségbe is ütköztem. Az alapgondolat már régóta megfogalmazódott bennem, mivel mindig is érdekelt a tér idő és annak összefonódása és emlékeink ebben játszott szerepe. Az első fázisok nagy részében, főleg a mozgásnak volt nagyobb szerepe. Ötleteim forrásaként a mozgás által létrehozott téri élményt helyeztem kiemelkedő szerepbe, de ezt később felváltotta az, hogy egyre jobban elmerültem a témában és rá kellett jönnöm arra, hogy mozgás nem létezik idő és tér nélkül.

Azon gondolkodtam el, hogy mindezt hogyan lehetne minél jobban és hatásosabban vissza adni. Végül eljutottam ahhoz a gondolathoz, hogy emlékeinkben egyszerre van jelen a tér és az idő. Ezek után következett az, hogy hogyan lennék képes mindezt egy téri megjelenési formába sűríteni. Többféle ábrázolási módszert is kitaláltam, ezek között volt egy olyan elképzelésem, amely során próbáltam kasírozásos technikával az emlékképeket megjeleníteni. Ez egy zsákutcának bizonyult, mivel ezzel a technikával a nyomtatott képet próbáltam dekupázs ragasztó segítségével egy plexi lapra kasírozni, több-kevesebb sikerrel. A probléma az volt, hogy a képen a száradás után is rajta maradtak a papírlap foszlányai, így teljesen kifehéredett a kép.

Sok gondolkodás után úgy érzem, kitaláltam a legjobb megoldást. A végső eredmény az lett, hogy, írásvetítő fóliára színesen kinyomtattam a képeket, odafigyelve arra, hogy a fotók egyre jobban halványodjanak úgy, mint az emlékeink.

Vigyáznom kellett arra, hogy módszer által digitálisan kinyomtattott képek fehér színtől mentes állapotban készülnek el.

A keret elkészítéséhez, legalkalmasabbnak a fenyő pálcát találtam.

A témák fotózása során arra kellett rádöbennem, hogy ennek a téri installációnak szinte végtelen téri kifejezési lehetősége születhet, ezért is választottam ki, ezekből a számomra legalkalmasabbnak vélt megfogalmazási módszert, az egyenes vonalú egyenletes mozgást, amellyel a legérthetőbben meg tudom fogalmazni, ezt a tér és idő által létrehozott installációt.

